2.11.2020

LAUSUNTO

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Kunta- ja terveysjaosto tiistai 26.10.2021 klo 09.30/ HE 146/2021 vp / Lausuntopyyntö
Teema: PL 25

Ihmisoikeusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Pyydämme kunta- ja terveysjaostoa turvaamaan resurssit Ihmisoikeusliiton pitkäjänteiselle ja monipuoliselle työlle ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Ihmisoikeusliitto on Suomesta ainoa jäsen kansainvälisessä International Federation for Human Rights (FIDH) järjestössä. Vuonna 1922 perustetun järjestön jäsenet ovat keskeisiä paikallisia ihmisoikeusjärjestöjä yli 120 maasta. FIDH:n kautta Ihmisoikeusliitto tukee vertaisjärjestöjään (esim. Viasna –järjestö Valko-Venäjällä tai Hungarian Helsinki Committee Unkarissa) ja on tiiviissä vuoropuhelussa mm. UM:n kanssa. Tuomme eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan vieraaksi 28.10. asiantuntijakollegamme Puolasta ja Unkarista. Vieraat tapaavat hyvin ajankohtaisella matkallaan myös ulko- ja Eurooppa-ministerit sekä mediaa.

Ihmisoikeusliitolla on oleellinen rooli järjestöjen yhteistyön vahvistamisessa. Vedämme 20 ihmisoikeustyötä Suomessa tekevän järjestön verkostoa. Toissa vuonna valmistelimme useiden järjestöjen kanssa Suomesta järjestöjen ensimmäisen yhteisen varjoraportin YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle. Raportti toi YK:lle täydentävää tietoa valtion määräaikaisraportin rinnalle. Ihmisoikeusliitto oli v. 2021 alussa kuultavana sekä YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komiteassa että YK:n kansalais- ja poliittisten oikeuksien komiteassa.

Ihmisoikeusliitto on nostanut esiin monia uusia ihmisoikeuskysymyksiä. Jo 20 vuotta sitten toimme keskusteluun tyttöjen sukuelinten silpomisen Suomessa, ja työmme sen ehkäisemiksi jatkuu yhä. Olemme tehneet aktiivista työtä jo pitkään myös nk. kunniaan liittyvän väkivallan ehkäisemiseksi sekä köyhimpien ihmisten aseman esiin nostamiseksi juuri ihmisoikeuskysymyksenä. Käynnissä oleva hanke ”Ihmisoikeudet haltuun urheilussa” tuo ensimmäistä kertaa Suomessa kokonaisvaltaisesti esiin urheilun ihmisoikeuskysymyksiä.

Työmme on ammattimaista ja tehokasta. Tehtävämme on vaikuttaa viranomaisiin ja päättäjiin, jotta Suomi toteuttaa ihmisoikeusvelvoitteensa. Viranomaiset ovat myös tärkeä yhteistyökumppani. Vuonna 2021 olimme mukana oikeusministeriön (OM) ’Yhdessä’-hankkeessa: valmistelimme ’Tunnista ja puutu’ –materiaalin yläkouluihin opetuksen tueksi.

Syrjinnän vastainen ’Stop! Päätepysäkki syrjinnälle’ -kampanjamme, jonka toteutimme pääkaupunkiseudun, Tampereen ja Turun joukkoliikenteen toimijoiden kanssa neljä kertaa vuosina 2017-2019 on toiminut innoittajana useille muille kampanjoille ’benchmarking’ ja ’best practices’ hengessä.

2.11.2020

Pitkäaikainen roolimme kouluttajana ihmisoikeusasioissa on tunnustettu. Viranomaisista olemme kouluttaneet mm. poliisin ja nuorisotoimen henkilöstöä. Tällä hetkellä koulutamme mm. saamelais-, romani- ja viittomakielisiä nuoria sekä urheilun keskeisiä toimijoita (esim. SUEK, Paralympiakomitea, Suomen Valmentajat, lajiliitot). Urheilussa on iso potentiaali saada aikaan muutosta kohti yhdenvertaista, ihmisoikeuksia edistävää urheilua. Työmme urheilutahojen sparraajana edellyttää kuitenkin yleisavustuksen vakautta.

Nykyresursseilla emme pysty vastaamaan läheskään kaikkiin viranomaisten ja muiden tahojen koulutuspyyntöihin. Tämä on valitettavaa, sillä Suomen hallituksella on tahtotila perus- ja ihmisoikeusosaamisen vahvistamiseksi.

Ihmisoikeusliitto koostuu henkilö- ja kannatusjäsenistä. Jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti vuosittain ollen nyt n. 1100. Järjestämme heille valtakunnallisesti toimintaa. Samalla osallistujien tieto ihmisoikeuksista lisääntyy.

Ihmisoikeusliiton valtionavustuksen taso on varsin alhainen henkilöstömme kokoon (tällä hetkellä 17), työn merkittävyyteen ja tuloksellisuuteen nähden.

Vuonna 2021 saimme OM:n hallinnonalalta momentilta ’25.01.50 Avustukset’ 230 000 euron valtionavustuksen ja sen päälle eduskunnan päätöksellä 100 000 euroa. Yhteensä OM:n valtionavustus Ihmisoikeusliitolle oli 330 000 euroa.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään 11.12.2020 mietinnössään VaVM 36/2020 vp seuraavasti: *”Valiokunta toteaa, että rauhantyön, ihmisoikeuksien ja ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen avustukset ovat olleet vuosien ajan ennallaan tai osin vähentyneet, minkä lisäksi tukimuodot ovat pirstaleiset ja myöntökriteerit osin erilaisia myöntäjätahosta riippuen. Tämä heikentää järjestötyön vaikuttavuutta ja kaventaa järjestöjen toimintamahdollisuuksia.”*

Mietinnöstä huolimatta, valtion talousarviossa vuodelle 2022 OM:n hallinnonalalla esitetään yleisavustukseksi jälleen vain 230 000euroa. Tämä **ei riitä turvaamaan ensi vuodelle suunniteltua toimintaa** kuten ihmisoikeuskoulutusta, lainsäädäntövaikuttamista ja viranomaisten työryhmiin osallistumista.

Työmme turvaamiseksi ja välttämättömien kulujen kattamiseksi pyydämme, että **eduskunta osoittaisi 100 000 euron korotuksen** OM:n hallinnoimaan valtionavustukseemme.

Kunnioittavasti,

Kaari Mattila

Kaari Mattila
Pääsihteeri
Puh. 050 536 8195